

Гармідер Л.Д.^а, Вакарчук Т.С.^б

ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ЙОГО ФАКТОРИ

^аДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро
^бВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро

В статті досліджено особливості економічного зростання, як одного з основних завдань економічної політики держави. На підставі аналізу досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців стосовно економічного зростання, розглянуто різні наукові підходи до вказаної проблеми. Виокремлено основні макроекономічні теорії та пов'язані з ними моделі. Доцільність зазначеного полягає у виборі напрямки макроекономічного моделювання на підґрунті існуючих наукових підходів. За результатом аналізу виявлені форми прояву та проблемні аспекти забезпечення досягнення економічного зростання. На підставі робіт сучасних науковців стосовно економічного зростання, останнє запропоновано розглядати як довготривале збільшення реального обсягу валового внутрішнього продукту та масштабів виробництва на підставі ефективного використання виробничого та науково-технічного потенціалу національної економіки за рахунок здійснення заходів державного регулювання, що сприяє підвищенню якості життя та рівня добробуту населення в країні.

Ключові слова: економічне зростання, теорія економічного зростання, моделі економічного зростання.

Постановка проблеми

Одним із важливих аспектів людського розвитку є можливість мати гідний рівень життя. Багатство держави, високий рівень доходів і споживання її громадян зумовлені зростанням галузей, які виробляють матеріальні блага, що, в свою чергу, можливе завдяки високим і стійким темпам зростання національної економіки впродовж тривалого періоду часу. Тому основною метою економічної політики будь-якої держави є забезпечення стійкого економічного зростання, що призводить до збільшення її багатства та потенційних можливостей у боротьбі зі злиденністю та у розв'язанні низки певних соціальних проблем.

Отже, на сьогодні економічне зростання залишається однією з основних суспільних проблем, дослідження різних аспектів якого є актуальним як для закордонних, так і для українських науковців. На наш погляд, реальний стан національної економіки зумовив актуальність та пріоритетність досягнення Україною економічного зростання та необхідність досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз важливих аспектів проблеми економічного зростання відображений у працях

© Гармідер Л.Д., Вакарчук Т.С., 2016

Дж.М. Кейнса, С. Кузнеця, Е. Денісона, Е. Домара, Р. Солоу, Р. Харрода, Ч. Кобба, П. Дугласа, Р. Лукаса, П. Ромера, Н. Менк'ю, Д. Ромера, Д. Вейла, Е. Пономарьова, А. Божечкова, М. Сажина, С. Тульчинської, тощо. В той же час, дослідження показують, що багато теоретико-методологічних аспектів економічного зростання не до кінця вивчені. Серед учених виявлені істотні розбіжності відносно категоріального апарата економічного зростання. Практично на розроблені строгі наукові положення: визначальні, на відміну від чинників і умов, першопричини економічного зростання; формувальні фундаментальні наукові підходи до розробки ефективної державної економічної політики та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Враховуючи те, що вихід на стабільну траєкторію розвитку є однією із стратегічних цілей державної економічної політики, це вимагає, з одного боку, глибокий і всебічний аналіз поточного положення в його динаміці, з іншого боку, системні наукові дослідження у напрямі поглиблення знань про характер і природу економічного зростання.

Постановка завдання

Критичний аналіз різних наукових уявлень про економічне зростання свідчить, що опис

цього багатоаспектного явища далеко не завершений. В той же час дослідження і моделювання факторів, причин і механізмів, що визначають характер економічного зростання, дозволяє обґрунтувати процес розвитку соціально-економічних систем, формувати достовірні прогнози, розробляти ефективніші інструменти його регулювання. Тому, метою статті є дослідження особливостей і проблемних аспектів забезпечення досягнення економічного зростання.

Виклад основного матеріалу

Початок дослідження проблеми економічного зростання світовою економічною наукою припадає на другу половину XIX – першу половину XX сторіччя. Хоч, питання довготривалого економічного зростання цікавило ще меркантилістів, які основним його джерелом та метою економічної діяльності торговців і держави вважали накопичення багатства. Фізіократи стверджували, що вирішальний вплив на економічне зростання мають сільське господарство, додатковий продукт та цілісна система грошово-товарного обігу (Ф. Кене, А. Тюрго). Д. Хьюм визначав провідну значення зовнішньої торгівлі в економічному зростанні. А. Сміт вважав, що для досягнення тривалого економічного зростання необхідно збільшувати накопичення капіталу за рахунок мінімізації заробітної плати найманих працівників. Т. Мальтус розглядав взаємозв'язок збільшення чисельності населення та економічного зростання, без врахування внеску в останній науково-технічного прогресу. На думку Ж.-Б. Сея, основними факторами економічного зростання є капітал, земля і праця [1]. А. Маршалл серед факторів, які стимулюють економічне зростання, виділив діяльність з організації виробництва [2]. К. Менгер вважав прогрес знання про найефективніше використання факторів виробництва і ресурсів головним фактором економічного зростання [1]. Й. Шумпетер рушійною силою останнього вважав запровадження нової техніки і технологій, створення нових товарів, освоєння нових джерел сировини тощо [3]. Дж.С. Міль розглядав економічне зростання як приріст багатства, з урахуванням наявних факторів виробництва та їх продуктивності. М. Туган-Барановський з цього питання вирішальною силою вважав інновації, насамперед у галузях, що виробляють засоби виробництва [4].

Теорії економічного зростання, які виникли і розвиваються як аналіз макроекономічних пропорцій, що зумовлюють темпи економічного зростання та їх стійкість, як аналіз та оцінювання значення головних його факторів, використовують певні макроекономічні моделі, основною метою яких є визначення умов, необхідних для досягнення динамічної рівноваги, яка передбачає таке співвідношення динаміки ви-

робничих можливостей та динаміки пропорцій економічної системи, що забезпечує постійний темп економічного зростання.

Основні теорії економічного зростання умовно можна класифікувати наступним чином: неокейнсіанські, неокласичні, емпіричні теорії та нові теорії ендогенного зростання.

Неокейнсіанські теорії економічного зростання Р. Харрода [5] та Е. Домара [6] (кінець 40-х років XX сторіччя) виникли в результаті розвитку та критичної переробки кейнсіанської теорії макроекономічної рівноваги. Сутність неокейнсіанських теорій полягає у наступному: по-перше, всі вони засновані на головному постулаті Дж. М. Кейнса – сукупному попиту, підвищення якого згідно з цими теоріями є вирішальною умовою збалансованого зростання економіки. Платоспроможний попит виступає найважливішим фактором економічного зростання, завдяки чому підвищуються рівень та якість життя населення. По-друге, основним фактором економічного зростання вважаються інвестиції. Інші виробничі фактори, такі як використання обладнання, покращення організації виробництва не враховуються. Р. Харрод та Е. Домар дійшли висновку, що умовою динамічної рівноваги (за постійної норми нагромадження і незмінної капіталомісткості) є стійкий, постійний темп приросту національного доходу. Однак динамічна рівновага нестійка, і тому необхідне державне регулювання економічного зростання. В моделі Харрода – Домара економіка розглядається як замкнута, у довгостроковому періоді, чистий експорт дорівнює нулю, накопичення капіталу є головним фактором економічного зростання, а головним інструментом регулювання останнього є норма заощадження. Таким чином, зазначена модель відображає зв'язок між інвестиціями, заощадженнями та економічним зростанням. Обмеженість моделі Харрода – Домара полягає в тому, що вона не бере до уваги науково-технічного прогресу, своєрідно розглядає характеристики праці й капіталу, їхню взаємодію та взаємозаміщення у процесі розвитку технологій, ігнорує соціально-економічну структуру суспільства, яка має визначальний вплив на рух макроекономічних показників, передусім на співвідношення нагромадження і споживання. Крім того, капітал, який вони отожднювали із засобами виробництва – не самостійне джерело вартості (поряд із працею), він є фактором, що виникає в результаті взаємодії праці людини із засобами виробництва. Модель задовільно описувала короткострокові тенденції розвитку у 20–50-х роках XX сторіччя, проте вищезазначені вади спричинили її неадекватність для представлення сучасної динаміки економічного зростання.

Перші неокласичні теорії економічного зростання з'явилися у 50-х–60-х роках ХХ сторіччя, коли увага до проблем динамічної рівноваги ослабла і на перший план вийшла проблема досягнення потенційно можливих темпів економічного зростання не стільки за рахунок невикористаних потужностей, скільки шляхом впровадження нової техніки, підвищення продуктивності виробництва та покращення його організації. Представники цього напрямку Р. Солоу [7], Дж. Мід та Т. Сван виступили проти державного втручання в економіку. Вони закликали до надання можливостей великим фірмам найбільшою мірою використовувати наявні ресурси для досягнення потенційного економічного зростання в умовах ринкової конкуренції. Методологічним підґрунтям зазначеної теорії економічного зростання стали теорія факторів виробництва, яка розглядала капітал, працю і землю у якості самостійних факторів утворення суспільного продукту, та теорія граничної продуктивності, у відповідності до якої доходи, які отримують власники факторів виробництва, визначаються граничними продуктами цих факторів.

Засновники неокласичної теорії економічного зростання критикували кейнсіанські теорії за те, що вони акцентували увагу тільки на одному факторі – накопиченні капіталу, ігноруючи інші фактори, особливо ті, що пов'язані з науково-технічним прогресом – підвищення кваліфікації, освіти, покращення виробництва тощо. Також критиці піддавалося припущення стосовно незмінності частки капіталу в доході. Неокласичні ж моделі, враховуючи капітал і працю, вважають їх взаємозамінними, припускаючи можливість зміни коефіцієнта капіталу. Вказане дає змогу при даній технічній озброєності виробництва досягти певного обсягу випуску, використовуючи різні комбінації ресурсів. Також критиці піддавалась недооцінка некейнсіанськими теоріями економічного зростання можливості ринкового механізму до автоматичного відновлення рівноваги. В неокласичних теоріях, навпаки, покладалось, що саме конкурентна ринкова система в змозі забезпечити збалансованість економічного зростання. Неокласичні теорії ґрунтуються на використанні виробничих функцій в аналізі статистичних даних, які характеризують процес економічного зростання.

Р. Солоу за розробку неокласичної теорії економічного зростання було присуджено Нобелівську премію з економіки у 1987 році. Теорія Р. Солоу побудована на неокласичному положенні стосовно панування досконалої конкуренції на ринках факторів виробництва. При цьому, випуск продукції – це функція не тільки капіталу, а й праці, і сума коефіцієнтів еластич-

ності випуску за цими факторами дорівнює одиниці. Слід зазначити, що неокласична теорія економічного зростання Р. Солоу виходить з того, що необхідною умовою рівноваги економічної системи є рівність сукупного попиту та сукупної пропозиції, яка в зазначеній теорії визначається на базі виробничої функції Кобба – Дугласа. Теорія Р. Солоу дозволила зрозуміти взаємозв'язок між трьома джерелами економічного зростання, а саме між інвестиціями, чисельністю працюючих і науково-технічним прогресом. Так, норма нагромадження є ключовим фактором, який визначає рівень стійкої капіталоозброєності, оскільки більш висока норма нагромадження забезпечує більший запас капіталу (тобто забезпечує приріст інвестицій, а значить, і більш високий рівень виробництва). Зростання населення також є однією з причин неперервного економічного зростання в умовах стійкого стану економіки. Однак, якщо зростання населення не супроводжується зростанням інвестицій, це призводить до зменшення запасу капіталу на одного працівника (тобто країни з більш високими темпами зростання населення мають меншу капіталоозброєність і більш низькі доходи).

Кажучи про науково-технічний прогрес, слід зазначити, що в неокласичній теорії під науково-технічним прогресом розуміють не заміну живої праці машинами, а якісні зміни у виробництві, такі як підвищення освітнього рівня робітників, якісне переоснащення виробництва новітніми технічними розробками, покращення організації праці, зростання масштабів виробництва тощо. В теорії Р. Солоу науково-технічний прогрес виступає однією з головних умов неперервного зростання рівня життя, адже забезпечує постійне збільшення продуктивності та загального обсягу виробництва. Проте, науково-технічний прогрес розглядається як екзогенний фактор економічного зростання і не в змозі повній мірі пояснити його. Р. Солоу відмічав, що в більшості випадків сучасна неокласична теорія економічного зростання присвячена аналізу характеристик стійкого стану економіки, а також пошуку відповіді на запитання, чи дійсно економіка країни, яка первинно знаходиться в стані, відмінному від стійкого, може досягти його, якщо слідує певним чином. Модель Р. Солоу слугує базовим інструментом для розуміння процесу економічного зростання багатьох країн, в якій економічна система розглядається як єдине ціле і виробляє єдиний універсальний продукт, що може як споживатися, так і інвестуватися. Зазначена модель достатньо адекватно відображає найважливіші макроекономічні аспекти процесу відтворення, при цьому, експорт – імпорт у явному вигляді не вра-

ховуються. Модель дозволяє при рівноважному стані економічної системи розмежувати головні фактори виробництва, а саме капітал, працю і науково-технічний прогрес, для визначення їх впливу на динаміку обсягу виробництва. Крім того, модель дозволяє досліджувати вплив кожного з цих факторів на процес довгострокового економічного зростання. Обмеженістю даної моделі є екзогенний характер науково-технічного прогресу та ігнорування обмежень економічного зростання (енергетичних, екологічних тощо).

Дж. Мід доповнив модель Р. Солоу аналізом економічного зростання в умовах науково-технічного прогресу, класифікувавши його типи. В моделі Дж. Міда приділено увагу аналізу таких факторів, як темп накопичення капіталу та збільшення схильності до збереження, що визначають темпи економічного зростання в умовах науково-технічного прогресу. На його думку, стійкий темп економічного зростання досягається за умови постійних темпів зростання праці і науково-технічного прогресу та стійких і рівних темпах зростання капіталу і національного доходу. Дж. Мід стверджував на необхідності дотримання відповідності між накопиченням капіталу та темпами зростання праці. Обмеженість моделі полягає в її більш теоретичному, ніж практичному, характері та неможливості охопити у зв'язку з її структурою низки важливих економічних показників.

Емпіричні теорії економічного зростання завдячують емпіричним дослідженням, пов'язаним з оцінюванням впливу різних факторів на економічне зростання. Саме факторний аналіз джерел економічного зростання дозволив інакше побачити роль людини в економіці. Одним з найбільш відомих дослідників вимірювання внеску різних факторів в економічне зростання вважають Е. Денісона [8]. Фактори, що пояснюють економічне зростання, він розділив на дві категорії, віднісши до першої фізичні фактори виробництва, а саме працю і капітал, а до другої – фактори зростання продуктивності праці. Для вимірювання впливу людського фактора Е. Денісон враховував не тільки чисельність працюючих, але й такі показники, як залежність віддачі праці від віку й статі, рівня освіти й професійної підготовки. На його думку, економічне зростання визначається не кількістю факторів виробництва, а їх якістю, зокрема, якістю робочої сили. Врахування впливу на приріст валового внутрішнього продукту значної кількості факторів (в тому числі, відпрацьовані робочі часи, статевікова структура, житловий фонд, товарно-матеріальні запаси тощо) робить зазначену модель достатньо громіздкою.

Нові теорії ендегенного зростання виник-

ли у 80-х–90-х роках ХХ сторіччя. Вперше у формалізованих моделях національної економіки П. Ромером [9] та Р. Лукасом [10] була висунута гіпотеза про ендегенний характер науково-технічного прогресу та значення людського капіталу. Зазначені теорії умовно поділяють на дві групи: до першої групи відносять теорії, в яких людський капітал є найважливішою складовою економічного зростання (П. Ромер, Р. Лукас), до другої групи відносять теорії, ключовим фактором зростання економіки за якими є науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (Дж. Гроссман, Е. Хелпман [11]). Таким чином, теорії ендегенного економічного зростання дозволили формалізувати зв'язок між механізмами економічного зростання та процесами отримання і накопичення нового знання, матеріалізованого потім у технологічних нововведеннях. В зазначених моделях без науково-технічного прогресу макроекономічні показники на душу населення залишаються сталими. Крім того, моделі обмежені тим, що не дають інформації стосовно причин економічного зростання.

Сучасні економісти, ґрунтуючись на досвіді розвинених країн світу, виділяють найголовніші, на їх думку, риси економічного зростання. Зокрема, С. Кузнець [12] виділив шість рис економічного зростання, властивих більшості розвинених країн: високі темпи зростання подушного доходу та населення; високі темпи зростання продуктивності факторів (особливо, продуктивності праці); високі темпи структурної трансформації економіки; високі темпи соціальної та ідеологічної трансформації суспільства; здатність розвинених країн знаходити за кордоном ринки збуту і джерела сировини; охоплення результатами економічного зростання менш однієї третини населення світу.

Згідно з сучасним тлумачним словником української мови [13], зростання трактується як кількісне збільшення; підвищення; набуття вищого ступеня; переростання певного рівня; досягнення вищого ступеня розвитку. Сучасні науковці трактують визначення економічного зростання, з урахуванням його рис і форм прояву (таблиця).

При цьому, їх погляди збігаються у тому, що джерелом національного доходу є заходи з організації виробництва, узагальнення та розповсюдження інформації, наукова діяльність, впровадження інновацій.

Враховуючи наукові погляди численних дослідників економічного зростання та спираючись на ідеї С.І. Юрія [18] та Г.Я. Глухої [20], пропонуємо трактувати економічне зростання як довготривале збільшення реального обсягу валового внутрішнього продукту та масштабів виробництва на підставі ефективного використання

Визначення економічного зростання

Автор, джерело	Економічне зростання – це:
С. Кузнець [12]	довготривале збільшення здатності господарства забезпечувати все більш різноманітні потреби населення завдяки більш ефективним технологіям і відповідним їм інституційним та ідеологічним змінам
С.В. Мочерний [1]	зростання економічної могутності держави, підвищення обсягів суспільного виробництва і розширення можливостей економіки задовольняти зростаючі потреби населення в товарах і послугах; критерій економічного розвитку
С. Панчишин [14]	збільшення кількості товарів і послуг, які виробляє національна економіка
О.Я. Базилінська [15], П.В. Круш, С.О. Тульчинська [16]	основний показник розвитку і добробуту будь-якої країни, одна з головних макроекономічних цілей, досягнення якої обумовлено необхідністю випереджаючого зростання національного доходу порівняно зі збільшенням кількості населення для підвищення рівня життя в країні
П.В. Круш, С.О. Тульчинська [16]	збільшення обсягу реального валового внутрішнього продукту в одному періоді порівняно з іншим, або зростання економічної могутності країни
Л.А. Швайка [17]	розширення масштабів виробництва, збільшення випуску продукції, зростання національного доходу або валового національного продукту
С.І. Юрій [18]	такі динамічні зміни у національній економіці, які характеризуються стійким розширенням масштабів виробництва національного продукту, збільшенням ефективності суспільного виробництва і підвищенням на цій основі добробуту нації
В.Г. Бодров [19]	основний рушій господарського поступу, його важливий індикатор та критерій ефективності соціально-економічних систем, у якому відтворено результат функціонування національного господарства, збільшення обсягу реального виробництва і доходів
Г.Я. Глуха [20]	одна з базових складових економічного розвитку, що проявляється у динаміці якісних та кількісних показників під впливом екзогенних та ендемогенних факторів економічного, організаційного, структурного, інституціонального характеру, які тісно пов'язані з державним регулюванням, та характеризує процес певних змін у макроекономічній системі та ефективності суспільного виробництва

Примітка: джерело складено авторами.

виробничого та науково-технічного потенціалу національної економіки за рахунок здійснення заходів державного регулювання, що сприяє підвищенню якості життя та рівня добробуту населення в країні.

Стосовно проблеми досягнення економічного зростання, з урахуванням практики зарубіжних країн і соціально-економічного стану України, можна дійти висновків, що темпи економічного зростання гальмують, в тому числі, зниження прибутковості інвестицій (неефективне їх використання), критичний стан основних фондів, неефективне використання людського капіталу, високі податки, високий рівень корупції, соціально-політична ситуація в країні.

В свою чергу, прискорити темпи економічного зростання здатні, в тому числі, збільшення інвестицій в промисловий комплекс для модернізації виробництва та створення нових технологій, в людський капітал (освіту, науку, охорону здоров'я), накопичення основного капіталу та людського капіталу, інституційні реформи (підвищення якості політичних, економічних,

правових і суспільних інститутів), впровадження інновацій в виробництво для підвищення продуктивності праці, позитивна демографічна тенденція.

Таким чином, економічне зростання держави, яке передбачає, зокрема, покращення рівня життя населення, є одним з найважливіших спрямувань економічної політики уряду. Однак, досягнення зазначеного передбачає забезпечення поступового економічного зростання впродовж тривалого періоду. Для України досягнення економічного зростання є передумовою вирішення соціально-економічних проблем як в межах держави, так і на міжнародному рівні. Проте, досягнення рівня соціально-економічного розвитку розвинених країн світу для України означає забезпечення темпів економічного зростання вищих, ніж у цих країнах. В цьому сенсі для вибору найбільш прийнятної стратегії регулювання економічного зростання держава має на озброєнні макроекономічні теорії, які враховують потенційні можливості економіки й тривалі тенденції її розвитку, та тією

чи іншою мірою можуть бути застосовані на практиці. На нашу думку, вдале поєднання макроекономічного моделювання з існуючими теоріями економічного зростання, підкріплення зазначеного статистичними розрахунками та макроекономічними моделями є одними з найбільш ефективних інструментів дослідження динамічного механізму, довгострокового прогнозування, вимірювання та оцінки економічного зростання, макроекономічної рівноваги в напрямку дослідження аспектів зростання національної економіки. Зазначене дозволить сформулювати основні напрями регульованого державою впливу на прискорення зростання національної економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Економічна* енциклопедія: У 3-х т. Т.1 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 863 с.
2. *Маршалл А.* Основы экономической науки: пер. с англ. В. Бомкин, В. Рысин, Р. Столпер. – М.: Эксмо, 2008. – 832 с.
3. *Шумпетер Й.* Теория экономического развития: пер. с нем. В.С. Автономова, М.С. Любского, А.Ю. Чепуренко. – М.: Изд-во Прогрес, 1982. – 455 с.
4. *Туган-Барановський М.І.* Основы політичної економії. – Львів: вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 575 с.
5. *Harrod R.* An essay in dynamic theory // *The Economic Journal*. – 1939. – № 49. – P.15-33.
6. *Domar E.* Capital Expansion, Rate of Growth, and Employment // *Econometrica*. – 1946. – № 14 (2). – P.137-147.
7. *Solow R.* A Contribution to the Theory of Economic Growth // *Quarterly Journal of Economics*. – 1956. – № 70 (1). – P.65-94.
8. *Denison E.* The Sources of Economic Growth in the United States and the Alternatives Before Us // *New York: Committee for Economic Development, Supplementary Paper*. – 1962. – № 13. – P.203-266.
9. *Romer P.* Endogenous technological change // *Journal of Political Economy*. – 1990. – № 98. – P.71-102.
10. *Lucas R.* In the mechanism of Economic Development // *Journal of Monetary Economics*. – 1988. – № 22. – P.3-42.
11. *Grossman G., Helpman E.* Quality Ladders in the Theory of Growth // *The Review of Economic Studies*. – 1991. – № 58 (1). – P.43-61.
12. *Моделирование и прогнозирование мировой динамики* / В.А. Садовничий, А.А. Акаев, А.В. Коротаев, С.Ю. Малков. – М.: ИСПИ РАНЮ, 2012. – 359 с.
13. *Сучасний* глумачний словник української мови: 65000 слів / За заг. ред. В.В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с.
14. *Панчишин С.* Макроекономіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 616 с.
15. *Базілінська О.Я.* Макроекономіка: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 442 с.
16. *Круш П.В., Тульчинська С.О.* Макроекономіка: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
17. *Швайка Л.А.* Державне регулювання економіки: підручник. – К.: Знання, 2008. – 462 с.
18. *Економічна* теорія: політична економія: підручник / За заг. ред. С.І. Юрія. – К.: Кондор, 2009. – 604 с.
19. *Бодров В.Г., Сафронова О.М., Балдич Н.І.* Державне регулювання економіки та економічна політика. – К.: Академвидав, 2010. – 520 с.
20. *Глуха Г.Я.* Економічне зростання: еволюційно-змістовий аналіз // *Академічний огляд*. – 2013. – № 1(38). – С.32-38.

Надійшла до редакції 20.03.2017

Рецензент: к.е.н., проф. В.П. Колесніков

ЭВОЛЮЦИЯ НАУЧНЫХ ВЗГЛЯДОВ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ЕГО ФАКТОРЫ

Гармидер Л.Д., Вакарчук Т.С.

В статье исследованы особенности экономического роста, как одной из основных задач экономической политики государства. На основе анализа исследований отечественных и зарубежных научных исследователей относительно экономического роста, рассмотрены разные научные подходы к указанной проблеме. Выделены основные макроэкономические теории и связанные с ними модели. Целесообразность приведенного заключения в выборе направления макроэкономического моделирования на основе существующих научных подходов. За результатом анализа определены формы проявления и проблемные аспекты обеспечения достижения экономического роста. На основе современных научных работ исследователей относительно экономического роста, последнее предложено рассматривать как долговременное увеличение реального объема валового внутреннего продукта и масштабов производства на основе эффективного использования производственного и научно-технического потенциала национальной экономики за счет осуществления мероприятий государственной регуляции, что способствует повышению качества жизни и уровня благосостояния населения в стране.

Ключевые слова: экономический рост, теории экономического роста, модели экономического роста.

EVOLUTION OF SCIENTIFIC VIEWS TO ECONOMIC GROWTH AND ITS FACTORS

Harmyder L.D., Vakarchuk T.S.

In this paper features of economic growth are investigated as one of the main tasks of the economic policy of the state. Various scientific approaches to this problem based on the analysis of research by domestic and foreign scientists on economic growth. Basic macroeconomic theories and related models are highlighted. The expediency of this is to choose the direction of macroeconomic modeling based on existing scientific approaches. Forms of manifestation and problematic aspects of achieving economic growth are revealed through analysis. Based on the work of modern scientists, economic growth is proposed to be considered as a long-term increase in the real volume of gross domestic product and the scale of production on the basis of effective use of the production and scientific and technical potential of the national economy through the implementation of state regulation, which contributes to the improvement of the quality of life and the welfare level of the population in the country.

Keywords: the economic growth, theory of economic growth, models of economic growth.